MEDIC

DÙNG THUỐC CHO NGƯỜI CAO TUỔI

BS.Nguyễn Đăng Sảng

PK Tiêu hóa gan mật

MEDIC

NỘI DUNG

1.Mở đầu

2.Mục tiêu điều trị ở người cao tuổi (NCT)

3.Tai biến dùng thuốc ở NCT

4.Những đặc điểm ảnh hưởng
đến việc dùng thuốc

5.Nguyên tắc dùng thuốc cho NCT

6.Những quy định cụ thể

7.Kết luận

MỞ ĐẦU

- Tuổi thọ càng cao, số người cao tuổi (NCT) càng nhiều
- NCT mắc nhiều bệnh cùng một lúc
- NCT khám chữa bệnh nhiều chuyên khoa
- Dùng nhiều thuốc, thời gian dài
- Dễ tai biến do thuốc
- Cách dùng thuốc khác người trẻ

MỤC TIÊU ĐIỀU TRỊ Ở NGƯỜI CAO TUỔI

- Lợi ích tiềm năng
- - Chữa khỏi
- - Kéo dài sự sống
- - Làm chậm sự tiến triển
- - Cải thiện chức năng
- - Giảm triệu chứng
- - Phòng ngừa biến chứng

Tác dụng không mong muốn

- Tử vong
- Các biến chứng:
  Hạ HA, ngã, giảm thân nhiệt,
  giảm nhận thức …
- Khó chịu
- Bất tiện
- Gía cả
- Cần thêm XN, điều trị khác

NHỮNG TAI BIẾN DÙNG THUỐC CHO NGƯỜI CAO TUỔI

Tỷ lệ tai biến

- Tuổi càng cao càng nhiều tai biến
- Tai biến ở tuổi 20 : 9,9%, trên 80: 24%
- Tỷ lệ tử vong do thuốc bằng 5,6 % tổng số tử vong

Nguyên nhân

- Do dị ứng
- NCT quá nhạy cảm với một số thuốc
  ví dụ thuốc hạ HA, thuốc tiểu đường, v.v
- Nhầm lẫn, hay quên, tự dùng thuốc
- Thiếu sót chuyên môn, chế độ, tinh thần trách nhiệm
- Chẩn đoán sai, chỉ định thuốc sai
- Dùng thuốc sai liều lượng

NHỮNG ĐẶC ĐIỂM ẢNH HƯỞNG ĐẾN VIỆC DÙNG THUỐC Ở NCT

1. Các chất thuốc hấp thu vào tổ chức, tế bào với tốc độ và mức độ kém hơn người trẻ
2. Chuyển hóa các dược chất kém hoàn chỉnh
3. Khả năng vô hại hóa, vô độc hóa, khả năng khử độc kém hơn người trẻ
4. Khả năng bài xuất các dược chất giảm

MEDIC

NHỮNG ĐẶC ĐIỂM ẢNH HƯỞNG ĐẾN VIỆC DÙNG THUỐC Ở NCT (2)

5.Các chất thuốc dễ bị và thường đem lại tác dụng không mong muốn

6.Vì các điểm trên, khi thuốc vào cơ thể NCT, tác dụng thu được ở nhiều người khác nhau, ít khi theo một mô hình đồng loại

NGUYÊN TẮC DÙNG THUỐC CHO NCT

1.Nếu có một phương pháp không cần đến thuốc

mà công hiệu thì chọn phương pháp ấy

Không nên đòi hỏi phải có thuốc

Ví dụ: châm cứu, dùng xung điện …

NGUYÊN TẮC DÙNG THUỐC CHO NCT (2)

2.Nếu nhất thiết phải có thuốc

mới chữa khỏi bệnh, thì

- Dùng càng ít loại thuốc, càng tốt
- Nên chọn thuốc ít độc nhất và công hiệu nhất

Khi xác định là cần thiết, thì

- phải thực hiện đầy đủ, kiên quyết, triệt để

MEDIC

NGUYÊN TẮC DÙNG THUỐC CHO NCT (3)

3.Khi đã xác định cần phải dùng thuốc

- Thì nên dùng bằng
  con đường an toàn nhất, đơn giản nhất mà vẫn công hiệu
- ví dụ cần bổ sung vitamin B1
  đơn giản nhất dùng dưới dạng thức ăn hoặc đường uống

NGUYÊN TẮC DÙNG THUỐC CHO NCT (3)

4.Liều lượng dùng thuốc

- Cần phải xác định thật kỹ,

  Chọn liều thích hợp, tối ưu,
- Đảm bảo vừa công hiệu vừa an toàn, không gây tai biến,
- Cần vận dụng cụ thể với từng người

NGUYÊN TẮC DÙNG THUỐC CHO NCT (4)

5.Nếu phải dùng thuốc độc tính

- Thì chọn thuốc ít độc nhất, đào thải nhanh
- Áp dụng các biện pháp

  có khả năng hạn chế tác hại, giảm độ tính

NGUYÊN TẮC DÙNG THUỐC CHO NCT (5)

6.Dù thuốc không có độc tính

- Cần đề phòng phản ứng bất thường có thể xuất hiện ở từng người
- Đối với từng loại thuốc
- ví dụ : Aspirine gây xuất huyết tiêu hóa

NGUYÊN TẮC DÙNG THUỐC CHO NCT (6)

MEDIC

7.Khi dùng thuốc nhiều ngày, thời gian dài

- Phải theo dõi, kiểm tra
- Sơ kết đợt, nhận định đánh giá kết quả điều trị
- NCT thường gặp các bệnh mạn tính
- Phải dùng thuốc nhiều tháng, nhiều năm

NHỮNG QUY ĐỊNH CỤ THỂ

- 1.Trước khi chỉ định dùng thuốc
- - Phải xác định là có chỉ định thật sự
- - PhảI xác định cụ thể trạng thái xuất phát trước khi dùng thuốc
- Phải điều tra về phản ứng thuốc
- PhảI nắm vững tác dụng, phản tác dụng, cơ chế, chỉ định, chống chỉ định, cách sử dụng thuốc

MEDIC

NHỮNG QUY ĐỊNH CỤ THỂ (2)

2.Khi đã quyết định dùng thuốc

cần xác định liều lượng theo các quy định :

2.1 - Tuổi càng cao, thì liều thuốc càng phải giảm, càng phải thận trọng

- Các tác giả khuyên không dùng quá ½ liều dùng cho người trẻ cùng cân nặng

- Đối với thuốc hướng thần kinh, thuốc hướng tâm thần nên dùng bằng 1/3 liều người trẻ

MEDIC

NHỮNG QUY ĐỊNH CỤ THỂ (3)

- 2.Khi đã quyết định dùng thuốc

2.2.Liều khởi đầu bao giờ cũng là liều thăm dò

- - Liều trong một ngày nên dùng số lần càng ít, càng tốt
- - Liều trong một đợt và thời gian dùng thuốc một đợt.
- - Phải xác định tác dụng đạt được, diễn biến bệnh

NHỮNG QUY ĐỊNH CỤ THỂ (4)

- 3.Khi bắt đầu dùng thuốc

3.1.Cần theo dõi chặt chẽ, thường xuyên

- Để xác định sử trí tiếp theo
- Hoặc tiếp tục dùng với liều đang dùng
- Hoặc tăng, giảm liều, hoặng ngưng dùng thuốc
- Hoặc bổ sung thuốc mới

* **Cần chú ý**

- Tuổi càng cao thì càng dễ gặp đáp ứng dị cảm cá biệt
- Khả năng dự trữ, tự điều chỉnh kém hơn người trẻ

MEDIC

NHỮNG QUY ĐỊNH CỤ THỂ (5)

- 3.Khi bắt đầu dùng thuốc

Nội dung theo dõi :

- Tri thức
- Sắc thái
- Cảm giác khó chịu

ví dụ: loạn nhịp tim, hạ HA, hạ đường huyết …

MEDIC

NHỮNG QUY ĐỊNH CỤ THỂ (6)

- Khi đã xác định phải dùng thuốc mới khỏi được bệnh, thì
  - Phải dùng đúng thuốc cần thiết
  - Phải dùng đủ liều công hiệu.
  - Phải dùng đủ thời gian để khỏi bệnh.
- *“ Thông thường nhất, không phải thuốc nguy hiểm, mà nguy hiểm chính là người dùng thuốc sai ”*
  J.PBOUCHON

KẾT LUẬN

1. NCT mắc nhiều bệnh, dùng nhiều thuốc, vì vậy

- Dùng càng ít thuốc, càng tốt
- Chỉ dùng thuốc khi thật sự cần thiết
- Ưu tiên dùng cho bệnh nặng, bệnh tiến triển trước

1.NCT dễ bị tai biến do dùng thuốc, vì vậy

- Cần đánh giá cụ thể từng BN
- Phản ứng phụ qua lại giữa các thuốc

* Cần quan tâm tiền sử nhiều bệnh
* Cần đánh giá, sơ kết mỗi đợt điều trị

TÀI LIỆU THAM KHẢO CHÍNH

1.William B.Abrams, MD.et.The Merck manual of geriatrics second ed.1995, 205-224.

2.M.Tierney, J.Mc Phee, Current Medical Dignosis & Treatmen, 2002, 41 ed 47-52.

3.Braunwald, Fauci, Kasper, Hause, et, Harrison's 15 th.ed. 2001, 36-41.

4.Tadataka Yamada, Textbook of Gatroenterology, second edition, 1995, 968-971.

5.GS.Nguyễn Thiện Thành, Đặc điểm cơ thể người có tuổi, NXB. Cửu long, 1984, 68-73.

6.GS.Nguyễn Thiện Thành, Dùng thuốc phục vụ người có tuổi, NXB Yhoc, 1985, 5-8.

TÀI LIỆU THAM KHẢO CHÍNH (2)

7.Chu Quán Hồng, Cẩm nang chăm sóc sức khỏe người già, NXB Y học 1998, 72-81.

8.Hải Dân, Lê Khánh Trường biên dịch, 1001 Câu hỏi trong cuộc sống người lớn tuổi, 1996, 263-265.

9.https:// thuvienyhoc.edu.vn.Bài giảng sử dụng thuốc ở NCT.

10.https:// tailieu.vn.Thạc sỹ Tôn Hương Giang. Bài giảng sử dụng thuốc ở NCT

11.https://. Bv.108.vn.Sử dụng thuốc ở NCT.

- Xin chân thành cám ơn